

компетентності, створенню і розвитку належних умов для здійснення інноваційних наукових досліджень та підвищенню мобільності студентів, наукових і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

Література

1. Language Passport. European Language Portfolio. – Strasbourg: Modern Languages Division, 2000. – 13 p.
2. Lindholm-Leary, K. Theoretical and conceptual foundations for dual language education programs / Lindholm-Leary, K.. -Dual language education. Clevedon, England: Multilingual Matters Ltd. – 2001. pp. 39-58.
3. Modern language learning and teaching in Central and Eastern Europe: which diversification and how it can be achieved? Proceedings of the second colloquy of the European Centre for Modern Languages. Graz (Austria), 13-15 February, 1997. – European Centre for Modern Languages, Council of Europe, 1998.-369 p.
4. Richards, Jack C. / Approaches and Methods in Language Teaching / Richards, Jack C. Theodore S. Rodgers. – Cambridge UK: [Cambridge University Press](http://www.cambridge.org). – 2001. – ISBN 0-521-00843-3.
5. Sachdev I. [Community Languages in Higher Education: Towards realising the potential](http://www.routesintolanguages.ac.uk/community) / Sachdev I, McPake, J Routes into Languages. – 2008. pp. 61-62. <http://www.routesintolanguages.ac.uk/community>. – Retrieved 26 June 2009.
6. Scarcella R. C. The Tapestry of Language Learning. The Individual in the Communicative Classroom / Scarcella R. C., Oxford R.L. – Boston, 1992. – 260 p.
7. Swain M. Immersion education: A category within bilingual education./ In R. K. Johnson & M. Swain (Eds.), Immersion education: International perspectives. -NY: Cambridge University Press . – 1997. – pp. 1-16.
8. The European Year of Languages. – Council of Europe: Modern Languages Division. Directorate of School, Out-of-School and Higher Education, 2000. – 25p.
9. University of London: External Programme: Advanced Diploma in Education. – London, 1996. – 8 p.

Анотація

У статті розглядається та аналізується зміст стратегічних нормативних документів в галузі професійного іншомовного спілкування та навчального процесу на економічних факультетах університетів Великої Британії. Характеризується реформування навчального процесу за останні роки.

Аннотация

В статье рассматривается и анализируется содержание стратегических нормативных документов в области профессионального иноязычного общения и учебного процесса на экономических факультетах университетов Великобритании. Характеризуется реформирование учебного процесса за последние годы.

Summary

This article is on a characteristic the description of policy regulations in the field of professional foreign language communication and learning process in Economics from the University of Great Britain. It is characterized by reforming the educational process in recent years.

Ключові слова: стратегічні нормативні документи, професійне іншомовне спілкування, навчальний процес, економічні факультети.

Ключевые слова: стратегические нормативные документы, профессиональное общение, учебный процесс, экономические факультеты.

Key words: Policy regulations, professional foreign language communication, educational process, Economics Department.

Подано до редакції 14.03.2011.

Рекомендовано до друку докт.філол.наук, проф.Михайленко В.В.

УДК 378 . 4 . 09

© 2011

Лещак Т.В.

ДО ПИТАННЯ ПРО СТАНОВЛЕННЯ ПЕДАГОГІКИ ЯК САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Постановка проблеми у загальному вигляді... В сучасних умовах реформування вищої освіти в Україні набуває важливого значення вивчення науково-педагогічної спадщини та досвіду кристалізації педагогічної науки як самостійної академічної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Огляд історико-педагогічної літератури засвідчив брак як синтетичних праць, так і окремих статей, присвячених даній проблематиці. Окремі аспекти розкриваються в загальних дослідженнях з історії Львівського університету, а також у працях дослідників філософської і педагогічної думки Галичини ХІХ–ХХ ст. у польському та загальноєвропейському контекстах (С. Волошин, Д.Дринда, Б.Лучинська, Ч. Майорек, А.Мейсснер, Б.Навровичинський, В. Шулякевич, К.Шмид та ін.). Значне місце у бібліографії даної проблеми займає історико-педагогічна біографістика, серед якої слід виділити розвідки про педагогів Львівського університету авторства В.Оконя, Е.Подгурської, Р.Ядчака та ін.

Неопублікована джерельна база дослідження представлення актовими матеріалами Державного Архіву Львівської області, які містяться у Фонді 26 (Львівський університет). Зокрема, лівова частка документів зосереджена в описах 4, 5, 7 і 16, а саме акти філософського (згодом гуманістичного) факультету, Закладу Педагогіки, Закладу історії освіти і шкільництва, Закладу Психології, персональні документи викладачів університету та інші документи. Також було використано документи з Центрального Державного Історичного архіву України у Львові (Фонд 178) та Наукової бібліотеки НАН України ім. В. Стефаника. Опубліковані джерела становлять собою детальний хронологічний опис функціонування університету та його структурних підрозділів у вигляді видання "Історія Львівського університету" (від його витоків до кінця XIX ст.), упорядкованого Людвигом Фінкелем та Станіславом Стажинським, та щорічними продовженнями, які виходили у світ під назвою "Хроніка Львівського університету" за редакцією Вільгельма Ганна.

Формування цілей статті... Мета статті полягає в аналізі й систематизації цілого комплексу філософських, етнокультурних, організаційно-структурних, дидактичних та особистісних аспектів і тенденцій виокремлення педагогіки у самостійну академічну дисципліну, а також роль педагогічних персоналій у цьому процесі. Хронологічні межі статті окреслюються другою половиною XIX – першою половиною XX ст. – періодом кристалізації нових гуманістичних наук на основі практичної філософії.

Виклад основного матеріалу дослідження... Для визначення становища педагогіки у Львівському університеті особливо важливим був злам XIX і XX ст., коли в зацікавлених колах висловлювалися контрверсійні оцінки наукової доцільності цієї галузі і її місця серед гуманітарних дисциплін. Філософсько-гуманітарне середовище Львівського університету успадкувало довгу й багату традицію в сфері вивчення педагогічних наук та їх застосування у дидактичній практиці. Виміром тогочасної педагогіки, що доповнювали й стимулювали розвиток один одного, була її академічна форма, тобто лекції на тему теорії, методики й пізнання педагогічної дійсності, а також різні форми використання методів навчання й виховання у класичних та реальних гімназіях, вчительських семінаріях і закладах ремісничої освіти.

В університеті щораз виразнішою ставала, започаткована ще в середині XIX ст. Вацлавом Фойгтом, Яном Фредровичем, Ігнацієм Поллаком, Григорієм Яхимовичем, Людви́ком Малиновським і Францом Амтманном, схильність трактувати педагогіку як важливий інструмент організації дидактично-виховної діяльності серед академічної молоді. До цієї неписаної традиції звертався зі значною дослідницькою й дидактичною рішучістю Євсевій Черкавський, який багато зробив для набуття цієї важливою дисципліною належного наукового значення. Припинення діяльності Є. Черкавського в університеті знаменувало обрив спадкоємності цієї традиції. Також слід згадати, що його починання як у Львові, так і в інших університетах, стикалися із проявами протестів з боку досить численних представників традиційної філософії, а також із опозицією представників природничих і точних наук, які заперечували доцільність цієї нової академічної дисципліни.

За таких умов виявилися плідними старання частини викладацького складу Кафедри філософії про надання Александру Скурському звання приват-доцента, а згодом професора педагогіки, й про створення завдяки цьому самостійної організаційної одиниці педагогіки у Львівському університеті. Це був пролог до довгих зусиль, спрямованих на створення автономних Кафедри педагогіки й Кафедри психології, які вдалося формально організувати лише під кінець 1930-х.

Тогочасна доля педагогіки у Львівському університеті залежала від поглядів на ці дисципліни викладачів Кафедри філософії та від постанов Міністерства віровизнань та освіти у Відні. Важливіші персональні й наукові аспекти боротьби стосовно статусу педагогіки у Львівському університеті демонструє лист деканів і Кафедри філософії до Міністерства освіти у Відні [1, Спр. 1740, Арк. 110]. Він показує нам інтелектуальну картину зламу століть, в тому числі взаємопроникнення відомого галицького консерватизму з настроєм зародження нової віри у виховання.

Досліджені нами архівні документи часто показували безлад й адміністративну бюрократизм консервативних установ університету і міністерства. Попри це поступово прокладали собі шлях прояви нового мислення про виховання, що наближало до Львова тогочасну німецьку освітню модель, яка вже включала психологію, природничі науки, соціологію, культурологію, як галузі, що сприяли університетській педагогічній науці. Провісниками нових течій на зламі століть можна вважати Євсевія Черкавського, Болеслава Маньковського, Казимира Твардовського і Казимира Айдукевича.

У світлі друківаних й архівних першоджерел з кін. XIX й поч. XX ст. можна відтворити складні академічні умови, філософські передумови та суб'єктивно-персональні аспекти становлення академічної педагогіки. У Львівському університеті активно засвоюються модерністські напрями філософії та психології, в тому числі нова педагогічна думка та європейський досвід освітньої практики й виховання. Щораз краще розуміла їх також частина мислячих вчителів середньої школи. Вони склали основу для розвитку педагогічних наук у Львові. Це середовище слушно відчувало потребу наукової самостійності педагогіки. Його представники усвідомлювали комплексний контекст педагогічних наук, що черпали натхнення з інших галузей знань про людину –

філософської антропології, етики, логіки, культурології, соціології, психології. Через призму педагогічної думки виявлялися всі знання про людину, її можливості, минуле, сучасний стан й перспективи розвитку.

Можна ствердити, що боротьба за університетську педагогіку на поч. ХХ ст. у Львівському університеті вписувалася в комплекс інтелектуальних, політичних й науково-культурних явищ. У 1894-1895 рр. з ініціативи Є. Черкавського члени Ради Професорів філологічного факультету висловилися за створення “ще однієї Кафедри філософії через систематизацію завдань навчання, що стоять перед нею” [1, спр.1740, арк.110–118]. Це евфемістичне формулювання у своїй суті приховувало прагнення утворити Педагогічний факультет, оскільки другий професор філософії одночасно викладав ще і навчальні дисципліни педагогічного циклу. З подання Є. Черкавського, який залишав університет, функції керівника було передано приват-доценту філософії А. Ратиборському, якому запропонували займатися теоретичною педагогікою. Однак міністерство відхилило цю пропозицію. Так само пізніше була відхилена кандидатура А. Скурського, іншого професора Львівського університету. У цій ситуації, певним чином проти волі Є. Черкавського, керівництво обома кафедрами було передане К. Твардовському, що згодом виявилось позитивним для розвитку як філософії, так і педагогічних наук у Львівському університеті [2].

З плином часу щораз виразнішим ставав новий підхід до педагогіки у Львівському університеті. Є. Черкавського рішуче й однозначно почав підтримувати новоприбулий з Відня К. Твардовський – мова йшла про підвищення рівня викладання педагогіки, зокрема через доповнення лекцій (спочатку Є. Черкавського, а пізніше К. Твардовського) практичними заняттями (лекціями-бесідами) з дидактики й прикладної педагогіки. Їх мав проводити, після захисту дисертації з педагогіки та дидактики, Антоній Даниш, львівський гімназійний викладач. Згідно з рішенням Ради факультету він мав доповнювати загальну педагогічну освіту вчителів середньої школи відповідно до нагальних потреб [1, спр.1740, арк.111].

Побутував однак стійкий погляд, що педагогіка повинна перебувати в постійному й тісному зв'язку з філософськими дисциплінами. Вказівка на зв'язки педагогіки з психологією (яка все ще трактувалась як інтегральна складова філософії), етикою, логікою, метафізикою, й теорією цінностей була вдалою постановкою проблеми. Залишалось лише питання яким чином слід поєднувати філософське знання з методами, теоретичними й практичними проблемами застосування окремих наук, у нашому випадку – педагогіки. Ця нелегка проблема у цей час так і не була розв'язана.

У філософському осередку Львівського університету щораз виразніше усвідомлювалося посилення тенденції до відокремлення психології й педагогіки. Було відчутно, що процес диференціації філософії у Львівському університеті є невідворотним. Як приклад наводилося існування філософських кафедр із виразною психологічно-педагогічною спеціалізацією, що брали до уваги філософію виховання, в університетах Відня, Праги, Інсбрука й Кракова [1, спр.1740, арк.112]. У Львові необхідність заснування кафедри такого типу підтверджувалася значною кількістю охочих вивчати дисципліни, що знаходилися на периферії традиційної філософії – емпіричну психологію, нові філософські напрями: феноменологію, персоналізм, прагматизм, функціоналізм, філософську антропологію, культурологічні, етичні проблеми, а також нові педагогічні підходи, напр. “нове виховання”. Це також було пов'язане з підвищеними вимогами до академічної підготовки й кваліфікаційних екзаменів з педагогічних предметів для вчителів середніх шкіл. Така ситуація дала поштовх формуванню у Львівському університеті наприкінці ХІХ і в перших десятиліттях ХХ ст. осередку професійних педагогів.

Популярність лекцій з педагогіки зростала не лише в академічному середовищі. Вже тоді діяли Товариство вчителів народних шкіл і Товариство викладачів вищих шкіл. Щораз більш розповсюдженими ставала педагогічна підготовка й лекції з педагогіки, в доволі численних освітніх товариствах, на курсах підвищення кваліфікації для вчителів середніх і народних шкіл. На цьому ґрунті поступово формувалася суспільно-освітня місія університетської педагогіки.

К. Твардовський підтримував традиції цієї дисципліни, започатковані у Львові Є. Черкавським та його попередниками, продовжувані А. Скурським, А. Данишем і Б. Маньковським. Він прибув до Львова 18 жовтня 1895 року як приват-доцент Віденського університету (з 1894 р.), на посаду надзвичайного професора філософії Львівського університету [1, спр.1740, арк.116]. Його шлях до психології та педагогіки, що розумілися як самостійні і взаємопов'язані науки про виховання, не був випадковим. Як філософ, що отримав ґрунтовну, класичну, в силу обставин традиційну, філософську освіту, попри свою відкритість на зміни в філософії та науці, що відбувалися наприкінці ХІХ ст., він тривалий час дотримувався позиції неподільності філософії. Такий підхід він в принципі зберіг до кінця життя, хоч через деякий час прийняв, а потім навіть підтримував відокремлення психології та педагогіки, особливо в царині їх пізнавальних функцій й освітньо-виховного застосування. В науково-типологічному порядку ці галузі мали залишатися під опікою філософії, яка гарантувала їхню теоретичну й методологічну бездоганність [3, 4, 8].

Про амбівалентну позицію К. Твардовського щодо емансипації наук про виховання, принаймні в ранньому етапі творчості, свідчили роботи, опубліковані у Львові невдовзі після його приїзду до цього міста. Йдеться

зокрема про працю "Відношення психології до філософії" [7]. Автор наводив аргументи проти виокремлення психології. Висловив він це в порівняльному аналізі філософії і психології, яка по своїй суті неминує прямує до загальної теорії розвитку людини, формування її особистості, а отже і до педагогіки. Автор особливо наголошував на внутрішньому й зовнішньому досвіді. З порівняння цих двох типів досвіду він робив висновок, що методи самоспостереження, які застосовуються в психології, мусять доповнюватися "об'єктивними й експериментальними" методами, що наблизить психологію до "психофізики і психофізіології".

Тоді К. Твардовський вважав, що "відділення психології від філософських дисциплін було би помилкою", оскільки філософія є "всеохоплюючим знанням", яка містить зв'язок із внутрішнім та зовнішнім досвідом. Тому існує тісний зв'язок філософського пізнавального підходу з процедурами психології, яка займається лише фрагментом філософських досліджень. У цьому твердженні помітним є методологічний сумнів, який дозволив трактувати психологію і педагогіку як окремі наукові дисципліни. У 1896-1914 рр. К. Твардовський опублікував багато переважно невеликих філософсько-психологічних статей і рецензій, які демонстрували розвиток його наукових зацікавлень і обріїв пізнання. Поступово і щоразу більш свідомо він вводив у сферу "чистої філософії" психологію і педагогічну теорію. У творенні й розвитку цих галузей він протягом майже 40 років брав активну участь, спершу самостійно, а потім зі своєю науковою школою, аж до завершення праці у Львівському університеті [7].

В академічному середовищі Львова з погляду тодішньої філософської школи не з'явилася відносно монолітна, з чітко вираженою ідентичністю, концепція педагогічної думки. Науки про виховання, особливо психологію і педагогіку, поєднувало спільне походження. Обидві ці галузі поступово виокремлювалися з огляду на предмет вивчення, методологію і теорію, а їх емансипації протягом багатьох років сприяв К.Твардовський. З часом ними почали займатися видатні науковці, пропонуючи оригінальні теоретичні програми, методику, концепції практичного застосування педагогічної теорії та її аксіологічного виміру. Ніде, окрім Львова, педагогічна телеологія не мала такого тісного зв'язку з національним етносом, ідеєю держави, виконанням культурної місії. Попри таке спрямування, метою процесу виховання залишалася вдосконалення особистості, що трактувалася як окрема цінність і суб'єкт виховання [5, s.392-393].

У львівському середовищі тривала суперечка про парадигми науковості педагогічної теорії, науковий об'єктивізм і основи універсалізму педагогічної думки. Її проявом були суперечки між послідовниками т.зв. чистої і об'єктивної педагогічної теорії й прихильниками прикладної цінності й практичного застосування "некабінетної" виховної телеології. Контекстом зміни теоретичних висловлювань були проблеми формування й вираження національної та етнічної ідентичності. Ці обставини вимагали також практичних освітніх рішень, які були б прийнятними як для домінуючих в соціальній та етнокультурній сферах поляків, так і для українців, євреїв, німецької чи вірменської меншин [7].

Формування основ академічної педагогіки у Львові відбувалося в перших десятиліттях ХХ ст. У тісному зв'язку з тогочасною педагогічною теорією і загальною дидактикою перебувала виховна телеологія. У проекті "виховного навчання" основна увага приділялася науковому уточненню основних понять і проблем педагогіки, змісту й методів освіти. Виховний вплив мав стосуватися т.зв. інтегральних складників особи вихованця, тобто його характеру, волі, розумових здібностей і самодисципліни. Це була культурно космополітична концепція, оскільки вона ґрунтувалася, принаймні у своїх принципах, на універсальні античні канони філософії, етики, політики та естетики, на класичні поняття правди, добра і краси, гармонію інтелекту, волі й характеру [1, спр. 247, 547, 999, 1194, 1436, 1740].

Важливе значення для закріплення академічного становища педагогіки та формування виховної телеології, без сумніву, мала філософська школа К. Твардовського. Спершу педагогіка була лиш доповненням до предметів, що їх викладали на Філософському факультеті Львівського університету. У "філософській педагогії" філософське мислення поєднувалося з напрямками психології пізнання і дидактики та загальної педагогічної теорії. Нова наука містилась отже на пограниччі епістемології, аксіології, логіки, етики. Проблеми, які вона включала, за університетською традицією належали до філософії. Такий підхід до наук про виховання репрезентував сам метр К. Твардовський, а також його учні, співпрацівники й продовжувачі його справи – Казимир Айдукевич, Роман Ингарден, Ізабелла Домбська, Галина Слонєвська, Болеслав Маньковський.

Окремим академічним напрямом, що виокремився з філософії, була львівська психологічна школа, у якій було подолано тісну неопозитивістську методику емпіризму й відкинуто біхевіоричні способи дослідження психіки. Натомість використовувалися можливості психоаналізу, насамперед інтроспективного, що означало повніше сприйняття, між іншими, різних напрямів функціональної й структурної психології та психології особистості, що зверталися до почуттів і досвіду. Процес пізнання і навчання пов'язувався з розумінням власної суб'єктивності й співвідношень з навколишнім світом.

Поступово у психологічній школі К.Твардовського, особливо у поглядах Стефана Блаховського, Стефана Балея, Романа Ингардена, Мечислава Кройца, перемагали тенденції до відходу від характерної для педагогіки наукової чіткості, що ґрунтувалася на замірах і статистиці. Формула науки, що полягала на відкиданні ширшої

дослідницької перспективи і не брала до уваги відносність психічних процесів, замикалася на багатьох обставинах, що вирішували перцепцію світу, а відповідно і процесу навчання. С.Блаховський, Л.Блуштейн і М.Кройц висловлювали переконання, що психологія через недосяжність її предмету для пізнання, вимагає вільних від сенсуалістичного догматизму способів пізнання. Гуманістичні, співвіднесені з різними складниками психіки інтерпретації результатів досліджень наближали їх до педагогічної і функціональної психології [5, s. 395].

Львівський осередок наук про виховання зрештою так і не обірвав повністю свого зв'язку з філософією, хоч представники цієї школи опрацьовували також методологічні основи педагогічних і психологічних дисциплін емпіричного спрямування. Цю групу складали К.Твардовський, Т.Котарбінський, В.Вітвіцький, К.Айдукевич, Р.Інгарден, І.Домбська, Г.Слоневська та психологи педагогічного спрямування. Усі вони розвинули власну педагогічну майстерність високої проби, що без сумніву була наслідком особистої академічної культури [6, s.112-113].

Суспільство міжвоєнного Львова розвивалося в середовищі співіснування багатьох культур. На цьому тлі мала місце сильна політична і національна напруга, а також ідеологічні суперечки. Львівська етнічно-культурна мозаїка виробила форми суспільного життя, які складно порівняти з іншими міськими осередками Австро-Угорщини чи пізнішої Польської держави, не кажучи вже про аналоги у Наддніпрянщині. В культурний пейзаж Львова другої половини XIX – першої половини XX ст. вписувалися різноманітні товариства, організації та установи, що конкурували й змагалися між собою за якнайповніше вираження своїх культурних прагнень. Це були літературні, художні, освітні, філософсько-наукові, економічні, спортивні, релігійні, військові та політичні товариства. В програмах і діяльності кожного з них важливе місце займала освітня й виховна діяльність, що теж творило сприятливий клімат для організаційного розвитку наук про виховання у місцевому вищому навчальному закладі [6, s. 113].

Формування наук про виховання у Львівському університеті безперечно залежало від національно-культурних взаємин та форм шкільного устрою. У середній освіті до початку XX ст. домінували традиції гербартівської дидактики, особливо це стосувалося класичних гімназій. Без змін залишалося також загальне педагогічне відставання і надзвичайно тяжке кадрово-економічне становище народної школи [5].

На зламі XIX і XX ст. відбувалися важливі освітні зміни в дусі нової освітньої філософії. Матеріалізм, натуралізм, прагматизм, лібералізм, віра у цивілізаційний прогрес значною мірою впливали на ментальність щораз ширших суспільних кіл [3, s.114]. Пробудження думки й новаторської педагогічної практики було викликане також стрімким розвитком природничих, психологічних, суспільних і гуманітарних наук на Філософському (Гуманітарному) й Математично-природничому факультетах (математична школа Стефана Банаха, Хуго Штейнхауса; історична школа Людвіка Фінкеля, Освальда Бальцера, Станіслава Закревського; географічна школа Євгенія Ромера; культурологічна школа Антонія Калини, Франца Буяка; літературознавча й лінгвістична школа Юліуша Кляйнера, Вільгельма Брухнальського, Людвіка Цвіклінського, Юзефа Каленбаха, Яна Каспровича, Зигмунта Черного та ін.).

Попри різноманітні обмеження економічно-соціального й цивілізаційного характеру, львівське наукове й освітнє середовище з початку XX ст. систематично збагачувалося новими педагогічними кадрами. Все частіше висловлювалася ініціатива модернізації роботи середніх шкіл, класичних та реальних гімназій, вчительських семінарій, ремісничих шкіл, а також академічного навчального закладу у Львові. Таке явище мало два витoki. По-перше, на нього вплинув безсумнівний поступ наук про виховання й близьких до педагогіки дисциплін. Другим чинником, який породжував розуміння потреби змін у школі був розвиток науково-педагогічної літератури, яка стосувалася проблем освіти, гігієни та відпочинку молоді. Ці зміни були тісно пов'язані з науковим середовищем Львівського університету.

Загалом, для Львова характерною була співпраця викладачів університету з вчителями шкіл різного типу і рівня, а також з людьми, що входили до багатьох львівських товариств й освітніх, наукових, культурних та видавничих установ – Товариства викладачів вищих шкіл, Товариства вчителів народних шкіл, Товариства народної освіти, Українське Педагогічне Товариство, Товариство “Рідна школа”, Товариство “Учительська Громада”, а також редакцій “Музею”, “Школи”, “Шкільної реформи”, “Гігієнічного руху”, “Педагогічного руху”, “Сім” і школи” та інших часописів. Аналіз діяльності цих організацій та змісту друкованих видань свідчить, що вони були справжньою ареною тогочасного педагогічного й освітнього дискурсу у Львові .

Слід також вказати на факт активної участі викладачів Львівського університету, Політехніки, інших вищих шкіл, гімназій і середніх ремісничих шкіл у роботі цих товариств. Також вони займалися різноманітною літературною, популярно-науковою і культурно-публіцистичною діяльністю на шпальтах багатьох часописів, періодичних та нерегулярних видань. Брالی участь у освітніх установах та органах управління (Крайова шкільна рада, Львівський окружний відділ освіти, шкільні інспектури, самоврядування Львова та провінційних міст Східної Галичини). Більшість з них виявляла високий рівень вчительської, педагогічної та науково-освітньої компетентності. Позашкільна праця вчителів була проявом багатовекторного розвитку освітньої діяльності і посилювала виховний вплив школи [4, s. 95].

У науково-виховну атмосферу Львівського університету, особливо від межі XIX і XX ст., також вписувалися численні наукові та освітні гуртки й академічні товариства, що розвивали пізнавальні позиції та підходи, наукову культуру, пробуджували художні, літературні, суспільно-політичні зацікавлення. Зокрема, в 1937/38 навчальному році в університеті було зареєстровано 53 студентські товариства, гуртки й наукові академічні організації [5, s. 405]. Вони забезпечували поступ інтелектуальної культури, створювали атмосферу єдності викладачів і студентів, стимулювали науковий пошук. Значна кількість львівських науковців тісно співпрацювала з вчителями середніх шкіл, готуючи шкільні підручники, посібники й дидактично-педагогічні роботи для шкіл різних типів. Спільною була турбота про наукову і педагогічну підготовку вчителів. Численна група викладачів брала участь у державних екзаменах для вчителів середньої школи, які піднімали їх статус і науковий рівень. Окремі фахівці в процесі вирішенні важливих справ співпрацювали з Крайовою шкільною радою, Львівським окружним відділом освіти та іншими освітніми установами. Вони виконували експертизи й подавали рекомендації в галузі освіти, педагогіки та дидактики стосовно окремих предметів та освітньої системи загалом.

Висновки... Таким чином, процес виокремлення академічної педагогіки у галицькому інтелектуальному середовищі передбачав цілий ряд суспільних, наукових, філософських процесів, які відбувалися у взаємному переплетенні та проявлялися, зокрема, у вигляді організаційних змін в структурі викладання навчально-педагогічних дисциплін у Львівському університеті.

Література

1. Державний Архів Львівської області. Фонд 26 "Львівський університет". Опис 5 "Особові справи професорсько-викладацького складу".
2. Łuczyńska B. Początki pedagogiki jako dyscypliny akademickiej na uniwersytetach Jagellońskim i Lwowskim w dobie autonomii // Galicja i jej dziedzictwo. Pod red. Cz.Majora i J.Wyrozumskiego. – Rzeszów, 1995. – S.23–42.
3. Majorek Cz. Polska Myśl pedagogiczna w zaborze austriackim (1772–1918) // Przegląd Historyczno-Oświatowy. – 1992. – N. 3-4. – S.101-118.
4. Meissner A. Wkład Galicji w rozwój nauk pedagogicznych // Galicja i jej dziedzictwo. – Rzeszów, 1995. – T.3. – S.79–97.
5. Szmyd K. Tworcy nauk o wychowaniu w srodowisku akademickim Lwowa (1860-1939). – Rzeszow, 2003. 530 s.
6. Szulakiewicz W. Historia oświaty i wychowania w Polsce (1918-1939). – Toruń, 2000. – 284 s.
7. Twardowski K. Wybór pism psychologicznych i pedagogicznych. – Warszawa, 1992. – 394 s.
8. Wołoszyn S. Nauki o wychowaniu w Polsce w XX wieku. Próba zarysu encyklopedycznego. – Kielce, 1999. – 99 s.

Анотація

У статті розглядаються філософські, етнокультурні, освітні та дидактичні аспекти виокремлення педагогіки з системи філософських наук у другій половині XIX – першій половині XX ст. Проаналізовано суспільні та персональні чинники розвитку педагогіки як академічної навчальної дисципліни у Львівському університеті.

Аннотация

В статье рассматриваются философские, этнокультурные, образовательные и дидактические аспекты выделения педагогики из системы философских наук во второй половине XIX – первой половине XX вв. Проанализированы общественные и персональные факторы выделения педагогики как академической учебной дисциплины во Львовском университете.

Summary

The article deals with the philosophical, ethnic, cultural, educational and didactic aspects of the excretion of pedagogy from the system of philosophy. The social and personal factors of the highlighting pedagogy as a separate academic discipline at the Lviv University were analyzed.

Ключові слова: педагогічна думка, академічне середовище, Львівський університет.

Ключевые слова: педагогическая мысль, академическая среда, Львовский университет.

Key words: pedagogical thought, academic environment, University of Lviv.

Подано до редакції 16.03.2011.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц.Герцюк Д.Д.